

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

BESLUT
2024-04-29

Ärendenummer
NV-02105-23

Fastställande av miniminivåer för järv gällande rovdjursförvaltningsområden och län

Beslut

Naturvårdsverket fastställer med stöd av 5 § förordningen (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn miniminivåer för förekomsten av järv för rovdjursförvaltningsområden och län enligt tabell 1 nedan. Detta ersätter beslut om fastställande av miniminivåer för järv från den 7 maj 2020 (NV-01525-18) som därmed upphävs.

Beslutet gäller som längst till och med den 29 april 2029. Nya miniminivåer kan fastställas under perioden.

Tabell 1 Fastställande av miniminivåer för järv för respektive förvaltningsområde och län.

	Av Naturvårdsverket fastställda miniminivåer för järv i antal individer:
Norra Roddjursförvaltningsområdet	547
Norrbotten	220
Västerbotten	126
Jämtland	176
Västernorrland	25

Mellersta Roddjursförvaltningsområdet	56
Dalarna	27
Gävleborg	19
Värmland	10
Stockholm	-
Uppsala	-
Örebro	-
Västmanland	-
Västra Götaland	-
Summa hela landet*	603*

* Samverkansrådets föreslagna miniminivåer uppgår sammantaget till 603 individer. Gällande referensvärde för järv är 600 individer.

Bakgrund

Riksdagens mål om ökad regionalisering av rovdjursförvaltningen och tydliga intention att genomföra en delegation av rätten att fatta beslut om licensjakt förutsätter att miniminivåer för förekomsten av respektive art fastställs.

Juridiska förutsättningar för fastställande av miniminivåer

Förordning (2009:1263) om förvaltning av björn, varg, järv, lo och kungsörn (FOF) innehåller bestämmelser om förvaltningen av de stora rovdjuret. Det framgår av 1 § FOF att förvaltningen syftar till att djur av dessa arter ska finnas i så stort antal att arterna långsiktigt finns kvar i den svenska faunan och att djuren kan sprida sig till sina naturliga utbredningsområden. Detta syfte ska uppnås i en sådan takt som främjar samexistensen mellan människor och dessa arter samtidigt som skador och olägenheter förebyggs och begränsas.

Av 4 § FOF framgår att länsstyrelserna ska lämna förslag inom sitt rovdjursförvaltningsområde om det antal individer av respektive art som förvaltningen ska syfta till att inte underskrida (miniminivå) när det gäller förekomsten av björn, järv och lo i länet, och förekomsten av varg i rovdjursförvaltningsområdet.

Länsstyrelsens förslag ska lämnas till samverkansrådet. Samverkansrådet ska sedan med utgångspunkt i länsstyrelsernas förslag slutligen lämna förslag till Naturvårdsverket om miniminivåer för förekomsten av björn, varg, järv och lo i sitt rovdjursförvaltningsområde och förekomsten av björn, järv och lo i vart och ett av de län som ingår i området.

Förslagen får inte innebära att upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arterna i deras naturliga utbredningsområden försvåras.

Berörd viltförvaltningsdelegation ska pröva frågan om godkännande av det förslag till miniminivåer för förekomsten av björn, lo, varg och järv som enligt 4 § första stycket FOF ska lämnas till samverkansrådet enligt 4 § första punkten förordningen (2009:1474) om viltförvaltningsdelegationer.

Efter förslag från samverkansråden ska Naturvårdsverket fastställa miniminivåer för förekomsten av björn, varg, järv och lo i vart och ett av rovdjursförvaltningsområdena och förekomsten av björn, järv och lo i vart och ett av länen inom områdena enligt 5 § FOF. Naturvårdsverket ska fastställa miniminivåerna inom ramen för de nationella målen för respektive art och med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden.

Av 6 § FOF framgår att Naturvårdsverket minst en gång vart femte år ska se över fördelningen av miniminivåerna.

Processen för att fastställa miniminivåer

I maj 2023 beslutade Naturvårdsverket om en vägledning för miniminivåprocessen för björn, varg, järv och lodjur (NV-02105-23).

Vägledningen förtydligar hur processen kommer att gå till och vilka underlag som Naturvårdsverket utgår ifrån vid fastställande av miniminivåer för rovdjur.

Naturvårdsverket begärde formellt den 8 maj 2023 att länsstyrelserna skulle komma in med förslag på miniminivåer för björn, järv och lo i respektive län och rovdjursförvaltningsområden samt för varg på förvaltningsområdesnivå senast 1 mars 2024.

Samverkansråden i de tre rovdjursförvaltningsområdena har därefter lämnat förslag till miniminivåer för björn, järv och lodjur på län och förvaltningsområdesnivå.

Konsultation

I enlighet med lagen (2022:66) om konsultation i frågor som rör det samiska folket har Naturvårdsverket i samband med framtagandet av vägledningen och inför fastställande av miniminivåer konsulterat Sametinget och Svenska Samernas Riksförbund (SSR).

Efter begäran av Rans sameby har Naturvårdsverket i ett tidigare skede av processen även konsulterat denna sameby genom en muntlig avstämning. Rans sameby framför att rovdjurstrycket är för högt för att kunna bedriva rensköttsel utifrån nu gällande miniminivåer. Rennäringen lider enorma förluster till rovdjuren, långt över fastslagen toleransnivå.

Vid en muntlig konsultation med SSR framgår att förbundets övergripande ståndpunkt är att föreslagna miniminivåer för samtliga rovdjursarter är för höga sett till rovdjurens påverkan på renskötseln. Förslagen är inte förenliga med riksdagsbeslutet om att skador på ren orsakade av rovdjur maximalt får uppgå till 10 % av samebyns faktiska renantal. SSR anser att det är olyckligt att konsultation kring förslagen inte har skett på regional nivå. SSR lyfter också att inventeringsresultaten inte speglar de faktiska populationsstorlekarna och att rovdjurens antal och utbredning underskattas. Det begränsar förvaltningen av rovdjuren eftersom miniminivåerna grundar sig i fastställda inventeringsresultat och som i sin tur utgör en grund för förvaltningsbeslut.

Sametinget har vid en skriftlig konsultation lyft att myndigheten är särskilt intresserad av hur samisk representation tillvaratagits i den inledande processen vid framtagande av miniminivåer av järv, lodjur, björn och varg. Kommunikation och samverkan är en viktig pusselbit för att uppnå renskötselns viktigaste mål, om max 10 procent skada orsakat av rovdjuren.

Sametinget konstaterar att avskjutning av lodjur under licensjakten 2023 skett i större skala utanför renskötseområdet. Myndighetens uppfattning har varit att populationen istället bör kunna öka utanför renskötseområdet, för att det ska vara möjligt att minska den inom renskötseområdet.

Kompensationsåtgärder i form av populationsuppskattningar anser Sametinget vara högst relevant inför framtagande och beslutande av miniminivåer. Eftersom miniminivåerna är statiska under en femårsperiod har det ofta inneburit stora svårigheter för samebyar med höga rovdjursnivåer.

Länsvisa miniminivåer har generellt inneburit ett för litet spelrum för samebyar i syfte att kunna agera och få gehör hos myndigheter som ansvarar för rovdjursförvaltning, det har indirekt påverkat beslut om licensjakter, skyddsjakter, toleransnivåarbete m.fl. De parametrar som Sametinget anser viktiga att ta hänsyn till är i första hand rovdjursnivåer och skadebild i samebyarna, vilket anses som de två viktigaste och tyngsta argumenten när ansvariga myndigheter diskuterar inför beslut om fördelning av rovdjursnivåer.

Inventering

Miniminivåerna ska grunda sig på fastställda inventeringsresultat. Fastställda inventeringsresultat för varg, lo och järv redovisas enligt Naturvårdsverket

föreskrifter och allmänna råd om inventering av björn, varg, järv, lodjur och kungsrör (NFS 2007:10) i föryngringar (hona med unge/ar).

Det fastställda inventeringsresultatet för järv 2023 var totalt 76 föryngringar i Sverige, 67 föryngringar i norra rovdjursförvaltningsområdet (Norrbotten ej inräknat) och 9 i mellersta rovdjursförvaltningsområdet.

Svåra inventeringsförhållanden i Norrbottens län 2023 har lett till att färre föryngringar än förväntat kunnat bekräftas. Naturvårdsverket har därför valt att, utöver de siffror som redovisas i den skandinaviska rapporten, göra en uppskattning av järvpopulationen i Norrbottens län. Med 30 uppskattade föryngringar i Norrbotten blir det totala antalet järvföryngringar i Sverige 106, jämfört med 119 föregående år.

Totalt uppskattas populationen av järv 2023 till 652–742 individer i Sverige utifrån insamlade DNA-prover.

Modellen som används vid populationsuppskattningen tar hänsyn till att både årets och föregående års reproduktion påverkar den totala populationsstorleken, och att det finns en viss mellanårsvariation i andelen honor som föder ungar.

Omräkning från antal föryngringar av järv till ett ungefärligt antal individer görs genom att multiplicera genomsnittligt antal föryngringar de senaste tre åren med en omräkningsfaktor 6,27 som baseras på data om ålders- och könssammansättning i populationen, föryngringsfrekvens och ålder vid första reproduktion i populationen. Vid fastställande av miniminivåer används samma omräkningsfaktor som vid inventeringen.

Referensvärde

Den 29 april 2019 rapporterade Naturvårdsverket referensvärden till EU enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet. Referensvärdet för minsta populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus för järv i Sverige rapporterades till 600 individer utifrån bästa tillgängliga vetenskapliga underlag (NV-02653-18, NV-03088-19). Under 2025 ska Naturvårdsverket rapportera referensvärden till EU enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet.

Skäl

Varje samverkansråd ska enligt 4 § FOF lämna förslag till Naturvårdsverket om miniminivåer för förekomsten av björn, varg, järv och lo i sitt rovdjursförvaltningsområde och förekomsten av björn, järv och lo i vart och ett av de län som ingår i området. Förslagen får inte innebära att upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus för arterna i deras naturliga utbredningsområden försvåras.

Beslut om miniminivåer ska enligt Naturvårdsverket tillgodose följande

- att säkerställa att de nationella referensvärdena inte understigs
- att bidra till att genomföra regionaliseringen av rovdjursförvaltningen

Naturvårdsverket ska enligt 5 § FOF efter förslag från samverkansråden fastställa miniminivåerna

- inom ramen för de nationella målen för respektive art och
- med beaktande av arternas naturliga utbredningsområden

Föreslagna miniminivåer för järv

Norra och mellersta rovdjursförvaltningsområdena föreslår efter samråd en omfördelning av två järvföryngringar från norra till mellersta förvaltningsområdet. Syftet är att minska den påverkan järven har på renskötseln. Enligt det förslag som samverkansrådet i norra rovdjursförvaltningsområdet lämnat in, föreslås också att en järvföryngring inom norra förvaltningsområdet flyttas till Västernorrland. Tillsammans med de två föryngringar som flyttas från norra förvaltningsområdet till mellersta förvaltningsområdet möjliggörs en sänkning med 1 föryngring vardera för Norrbottens, Västerbottens och Jämtlands län.

Naturvårdsverkets bedömning

Naturvårdsverkets bedömning är att de nationella målen rörande antal är att arterna ska uppnå och bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt prop. 2012/13:191. De beslutade referensnivåerna beskriver det lägsta antal som motsvarar en gynnsam bevarandestatus. Minimnivåerna sammantaget behöver motsvara de nationella referensnivåerna för arterna och på detta sätt säkerställa att de nationella målen inte underskrids.

Enligt Naturvårdsverkets vägledning om översyn av miniminivåer för björn, varg, järv och lodjur ska Naturvårdsverket fastställa miniminivåer som motsvarar nationellt referensvärde och naturligt utbredningsområde för respektive art, politisk inriktning och faktiska föryngringar på förvaltningsområdesnivå. För södra och delar av mellersta rovdjursförvaltningsområdet är inte miniminivåer för järv aktuella eftersom det är utanför artens utbredningsområde.

Naturvårdsverkets sammantagna bedömning är att de inkomna förslagen motsvarar det nationella referensvärdet på 600 individer. Vidare bedömer Naturvårdsverket att samverkansrådets förslag till miniminivåer för län och rovdjursförvaltningsområden för järv är förenliga med rovdjurspolitiken och att det finns förutsättningar att fastställa de föreslagna nivåerna i enlighet med 5 § FOF.

Naturvårdsverkets konstaterar att samverkansrådets föreslagna miniminivåer sammantaget uppgår till 603 individer. Det är 3 individer mer än järvens referensvärde som är 600 individer. Att den sammantagna summan av miniminivåerna blir några individer mer än referensvärdet kan härledas till omräkningen från föryngringar till antal individer.

De samiska intressen som har konsulterats i ärendet har inom ramen för sina respektive konsultationer bland annat framfört att antalet rovdjur inom renskötseområdet är för högt. Naturvårdsverket bedömer dock att de aktuella bestämmelserna i FOF inte ger utrymme för Naturvårdsverket att besluta om andra miniminivåer än de nu aktuella.

Revidering av miniminivåer

Naturvårdsverket ska enligt 6 § FOF minst en gång vart femte år se över fördelningen av de regionala miniminivåerna. Naturvårdsverket beslutar därför att fastställa dessa som längst till och med den 29 april 2029.

Beslutets kungörelse

Beslutet ska delges med kungörelsedelgivning. Beslutet finns under överklagandetiden tillgängligt hos Naturvårdsverket på Virkesvägen 2 i Stockholm alt. Forskarens väg 5 i Östersund och på vår webbplats www.naturvardsverket.se.

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektören Maria Ohlman efter föredragning av avdelningschef Claes Svedlindh.

Vid den slutliga handläggningen har i övrigt deltagit biträdande enhetschefen Hanna Ek, vilthandläggarna Maja Widell, Monica Eriksson och viltjuristen Andreas Ahlén.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

För Naturvårdsverket

Maria Ohlman

Claes Svedlindh

Upplysning om hur man överklagar, se bilaga

Kopia till:

Sametinget

Svenska Samernas Riksförbund

Rans Sameby

Viltskadecenter

Skandulv

Björnprojektet

Klimat och näringslivsdepartementet

Landsbygds och infrastrukturdepartementet

Jordbruksverket

Nationella Rovdjursrådet

Rikspolisstyrelsen

Statens Veterinärmedicinska Anstalt

Naturhistoriska riksmuseet

Miljödirektoratet, Norge

Jord-och Skogsbruksministeriet, Finland

Bilaga

Var ska beslutet överklagas?

Naturvårdsverkets beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholm.

Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Naturvårdsverket.

Adressen framgår av beslutet. Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Naturvårdsverket överklagandet och handlingarna till Förvaltningsrätten i Stockholm.

När ska beslutet senast överklagas?

Överklagandet ska ha kommit in till Naturvårdsverket **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Vad ska överklagandet innehålla?

Överklagandet ska vara skriftligt.

I skrivelsen ska Ni ange:

Ert namn, adress, personnummer/organisationsnummer och telefonnummer, vilket beslut som Ni överklagar till exempel genom att ange beslutsdatum och ärendenummer,

hur Ni anser att Naturvårdsverkets beslut ska ändras och varför det ska ändras samt

om det finns motparter i ärendet bör Ni ange deras namn, adress och telefonnummer.